

A fővárosi rendőrség ellen indított sajtóharc.

Valamikor, a homályos jogfilozófia korában az a téves felfogás volt széles körökben elterjedve, hogy a népeknek, a koroknak és az intézményeknek *szelme van*, amely *kényszer erővel* viszi őket különböző cselekvésekre. Ezen a szellemen valamely zavaros erőt értettek, amely megvan, de működésének mikéntje nem magyarázható. Eszerint azt hitték az emberek, hogy a középkorban a területi, az újabb korban a nemzetiségi stb. szellem uralkodott . . .

Azért vetettük előre e filozófiai tény, mert az a *sajtóharc, amely a fővárosi rendőrszelleme ellen megindult, erős visszfénye azon bölcséleti tévedésnek, amely intézményeknek is különös szellemet tulajdonít . . .* Mivel ez a felfogás *egy egyetemi tanár által is* hangoztatva volt, olyképp tekintjük e kérdést, mint a közigazgatás bölcséletébe tartozót . . . Minden személyi és politikai vonatkozást mellőzünk azonban, mert ez a két szempont a *Modern Közigazgatás* programján kívül esik.

A rendőrség ellen indított harc *lényege az*, hogy ebben a testületben a hatalmi visszaélések szelleme működik. Hogy e gondolat mit jelent, bővebben kifejezni fölösleges. A következmény azonban az lehet, hogy a közvéleményben *kiméletlen ellenszenv* keletkezik azon testület iránt, amelynek minden egyes tagja a *legidegösebb és végsőig feszített* szellemi és testi energiával örökdi az élet és vagyonsbiztonság fölött . . .

Ma már tudjuk (és a *pozitív filozófia* világhírű ismerettana áll mellettünk), hogy a régi jogfilozófia a maga teljes egészében téves és mondhatnám nevetséges tanításokon épült fel. Nyílt dolog, hogy az intézmények egyedüli mozgató ereje az *egyes emberek* célszerű, vagy téves belátása. Ez utóbbi könnyen bűnbe téved, de az egyest utóléri a megtorlás feltételül.

Mielőtt a vázolt tényeket alkalmaznám, ki kell jelentenem, hogy a sajtónak sincs külön szelleme, mert a mozgató erő ott is az *egyes emberek* célszerű vagy téves belátása. A *könnyed felelősség* folytán azonban ez utóbbit ritkán éri utól a megtorlás. Mivel az egész sajtóharc egyes emberek ténye, a továbbiakban a közvetlen modor alkalmazását a *Modern Közigazgatás* olvasói bizonyára szivesebben veszik.

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy 351.74

Hely

Idő

"1912"

Személy

Helyszám

351.745 "1912"

Szerző Szilárd Rezső

Cím A fővárosi rendőrség ellen indított sajtóharc.

Forrás: Modern Közigazgatás

Bzp.

(Hely)

1912. IX. 1

(Idő)

(Köt. v. füz.)

1-9

Oldalsz.

Mindazon urakhoz, akiket illet, a következő nyílt kérdést teszem: Tudják-e az urak, hogy a *rendőrszelleme* téves hangoztatása alkalmas arra, hogy elsősorban az a jogi tudás és képzettség, amely a sajtó munkásaitól joggal elvárható, kétségbevonható legyen. Mert az bizonyára világos önök előtt, hogy homályos és zavaros alkotó vagy romboló erőkre való hivatkozás *regénybe illő módszer*, amely azonban komoly alkalmazásban nem más, mint a tömegek téves és esetleg veszedelmes irányítása. Ha igen, vállalják-e a felelősséget azért, hogy oly testület ellen, melynek minden tagja súlyos felelősséggel működik, ezen téves irányítás folytán *esetleg veszedelmes ellenszenvet keltenek*. Vállalják-e a folytatólagos felelősséget azért, hogy ily könnyed és észrevétlen módon elkeşeredett hangulat tegye rabjává minden egyes tagját azon testületnek, amely az *erők rendkívül ellentétes számaránya mellett* megfeszített energiával oldotta meg azt a feladatot, hogy Budapest közbiztonsága kifogástalan. Mert az bizonyára ismeretes önök előtt, hogy 1881. óta a fővárosi lakosság rohamosan emelkedett, a rendőrségi létszámszaporítás azonban csak az utóbbi években vett némi lendületet.

Szintoly nyíltan kérdem, elfelejtették-e az urak, hogy a napi sajtó állandóan közli azon *visszatorlási eljárást*, amely egyes közegek hatalmi visszaéléseit

állandóan kíséri. Ez a tény az önök filozófiája szerint *a visszatorlás szelleme volna*, mint a rendőrszelleme működésének eleven ellentéte.

Mivel a sajtó foglalt állást a rendőrség ellen, joggal kérhetem, hogy mi a véleményük a sajtó feladata felől? Az-e talán, hogy a sajtónak szintén valamely külön szelleme volna? Azt hiszik talán, hogy a tények objektív közlése a sajtónak csupán multbeli feladata, míg a szenzációs jelenben joga van arra, hogy merész módon veszedelmes bölcsélettel hangulatokat keltsen és intézményeket téves világításban állítson a tömeg elé?

Mert végül tudják-e az urak, hogy a tömegekben levő egyesek tiszta belátása téves irányba, *rendkívül könnyen* terelhető, az értelmi működés sajátos természete szerint, amely abban áll, hogy a *felvett képzetek eredője a legkisebb ellenállás irányában működik*. Meggyőződések keletkezésében pedig ott van a legkisebb ellenállás, ahol a filozófiai nyelven úgynevezett hamis általánosítás megtévesztően működik. Szabad-e azt tennie oly intézménynek, amelynél a felelősség javarészt a *noblesse oblige* jellegével bír.

Szilárd Rezső.